

Writ Petition (C) No. 375 of 2012 નો તા. ૨૨.૦૨.૨૦૧૭ નો

ચૂકાદો

1. નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનાં તા. ૨૨/૦૨/૨૦૧૭ નાં "Writ Petition (C) No. 375 of 2012" નાં ચૂકાદા મુજબ દરેક ઉત્પાદક એકમે SPCB ની 'Consent To Operate' (CTO) લેવાની થાય છે, તે એકમ પાસે ગંદાપાણીના શુદ્ધિકરણ માટે "કાર્યરત પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ" હોવો જોઈએ. નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા State Pollution Control Board (SPCB) ને એક કોમન નોટીસ અખબાર મારફત આપી આવા દરેક એકમોને ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં (તા. ૨૨/૦૨/૨૦૧૭ થી ત્રણ મહિના) તેઓના પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ કાર્યરત કરવાનો આદેશ કરે છે.
2. ત્રણ મહિનાનાં નોટીસ પિરીયડ પછી, SPCB એ જે-તે ઉત્પાદક એકમ કે જેઓએ બોર્ડની CTO લેવાની થાય છે, તેનું ઇન્સપેક્શન કરી ચકાસણી કરવાની રહેશે કે તેઓ પાસે "કાર્યરત પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ" છે કે કેમ અને જે એકમ આમ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું હોય, તેવા એકમનો તાત્કાલિક ધોરણે સંબંધિત વીજ કંપની દ્વારા તેઓનું વીજ જોડાણ કપાવી ઉત્પાદન પ્રક્રિયા બંધ કરવાનાં આદેશ આપવાના રહેશે.
3. બંધ કરેલા એકમોએ પૂરતી ક્ષમતાનો "કાર્યરત પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ" બનાવ્યા બાદ ફરીથી બોર્ડની CTO - ફેશ લેવાની રહેશે અને ત્યાર બાદ જ ઉત્પાદન પ્રક્રિયા ફરી હાથ ધરી શકાશે.

4. SPCB દ્વારા ઇન્સપેક્શન પ્રક્રિયા વધુ પ્રદૂષિત એકમો (૧૭-કેટેગરી) અને વિસ્તારથી શરૂ થવી જોઈએ.
5. કોઈ વ્યક્તિગત કે સંસ્થાની defaulting એકમ વિરૂધ્ધ ફરિયાદ મળ્યેથી બોર્ડ દ્વારા તેની ચકાસણી કરી defaulting એકમ વિરૂધ્ધ કાયદામાં કરેલ જોગવાઈઓ મુજબ પગલા લેવાના રહેશે તથા તાત્કાલિક ધોરણે ઉત્પાદન બંધ કરાવાનું રહેશે.
6. વ્યક્તિગત એકમ માટેની ઉપર જણાવ્યા મુજબની ડાયરેક્શન પાર પાડ્યા બાદ Common Effluent Treatment Plant (CETP) ની સ્થાપના કરવાની થાય છે. જેમાં કેન્દ્ર સરકાર ૫૦% સુધીની તથા રાજ્ય સરકાર ૨૫% સુધીની નાણાકીય સહાય કરે છે તથા બાકીના ૨૫% ની બેંકમાંથી લોન લઈ વ્યવસ્થા કરવાની રહે છે, જેની ભરપાઈ ઔદ્યોગિક વિસ્તાર/ક્લસ્ટર દ્વારા કરવાની રહે છે. CETP ની સ્થાપનામાં (નાણાકીય સગવડતા તથા જમીન મેળવવાની પ્રક્રિયા ગણી લેતા) સામાન્ય રીતે બે વર્ષ જેટલો સમય લાગે છે.
7. જે CETP ની સ્થાપના હવે કરવાની રહે છે, તે માટે તા. ૨૨/૦૨/૨૦૧૭ થી ત્રણ વર્ષની સમયમર્યાદામાં છે, જેમાં રાજ્ય સરકારને CETP માટે જમીન પ્રાપ્ત કરતી વખતે ભવિષ્યની જરૂરિયાત ધ્યાને રાખી વધારાની જમીન "Zero Liquid Discharge (ZLD) પ્લાન્ટ" માટે લેવા પણ જણાવેલ છે.
8. હયાત CETP ને કાર્યરત રાખવા એ પણ એક ગંભીર સમસ્યા છે. જેમાં નાણાંના અભાવને કારણે કેટલાંક CETP બંધ થયેલ છે જ્યારે કેટલાંક CETP રીપેરિંગ (મરામત) માટેના નાણાંના અભાવે બંધ થયેલ છે.

9. બંધારણના આર્ટીકલ ૨૪૩W ની ૧૨ માં શિડ્યુઅલની ૬ નંબરની આઈટમ મુજબ "Public Health, Sanitation Conservancy and Solid Waste Management" ની જવાબદારી મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (સ્થાનિક સત્તામંડળની) રહે છે. નામદાર અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે હયાત CETP ને કાર્યરત રાખવાની જવાબદારી જે-તે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન / સ્થાનિક સત્તામંડળની છે અને આ જવાબદારીમાંથી તેઓ છટકી શકે નહીં. આ જવાબદારી સાથે સંકળાયેલ નાણાંકીય સ્ત્રોત માટે બંધારણના આર્ટીકલ ૨૪૩X તથા ૨૪૩Y ની જોગવાઈઓમાં તેનો ઉપાય દર્શાવેલ છે. આ માટે સંબંધિત મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન / સ્થાનિક સત્તામંડળને CETP બેસાડવા તથા ચલાવવા માટેના નાણાંકીય ભંડોળ ભેગું કરવા માટેના જરૂરી નોર્મ્સ નક્કી કરવાના રહેશે. આ માટેના નોર્મ્સ માટેની જરૂરી પ્રક્રિયાની ટેમ્પરેખ સેક્રેટરી, શહેરી વિકાસ વિભાગ દ્વારા રાખવાની રહેશે તથા તે માટેના જરૂરી નોર્મ્સ તા. ૩૧/૦૩/૨૦૧૭ સુધીમાં ફાઇનલ કરવાના રહેશે, જેથી આગામી નાણાંકીય વર્ષથી અમલીકરણ થઈ શકે. આ પ્રકારના નોર્મ્સ જો તા. ૩૧/૦૩/૨૦૧૭ સુધીમાં ફાઇનલ ના થાય તો તેવા કિસ્સામાં એવા CETP કે જે બંધ થયેલ છે તેને કાર્યરત કરવા માટેની નાણાંકીય વ્યવસ્થા રાજ્ય સરકારે તેમનાં પોતાના નાણાંકીય ભંડોળમાંથી કરવાની રહેશે.

10. રાજ્યમાં CETP બેસાડી કાર્યરત કરવા માટેની પ્રાથમિકતા શહેરો/ટાઉન/ગામડાઓ કે જ્યાં ઔદ્યોગિક ગંદુપાણી અને ઘરગથ્થુ ગંદુપાણી (Sewage) નો નિકાલ સીધો નદી તથા વોટરબોડી (Water Body) માં કરવામાં આવતો હોય તે મુજબ કરવો.
11. ઉપર દર્શાવ્યા મુજબના આદેશો પ્રમાણે સીવેજના ટ્રીટમેન્ટ માટે પણ દર્શાવેલ સમયમર્યાદા એટલે કે ત્રણ વર્ષમાં સીવેજ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ બેસાડી કાર્યરત કરવાના રહેશે.
12. ઉપરોક્ત ડાયરેક્શનના અમલીકરણ માટે સંબંધિત SPCB ના સભ્યસચિવશ્રીને જ્યાં જરૂરી "કાર્યરત પ્રાથમિક શુદ્ધિકરણ પ્લાન્ટ" અને CETP હોય ત્યાં જ ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિ કાર્યરત રહે તેવી મીકેનીઝમ ગોઠવવા જણાવવામાં આવે છે.
ઉપરોક્ત આદેશના ભંગ માટે સેક્રેટરી, પર્યાવરણ વિભાગની જવાબદારી ગણાશે. સંબંધિત સેક્રેટરીશ્રીને આ તમામ ડાયરેક્શનના અમલીકરણ માટે જરૂરી જણાય તો SPCB ને ડાયરેક્શન આપવા તથા તેના અમલીકરણની પ્રગતિ ઉપર નજર રાખવા જણાવવામાં આવે છે અને તે માટેના તમામ ડેટા ભેગા કરી નિભાવવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવે છે અને આ ડેટા Central Ground Water Authority ને આપવા આદેશ કરવામાં આવે છે, જેનું મુલ્યાંકન કરી તેઓ NGT ની બેંચને રજૂ કરશે.